

PODIPLOMSKA ŠOLA ZRC SAZU

Valerija Peterlin Zabret

**OBOGATENA RESNIČNOST:
APROPRIACIJA PROSTORA IN IDENTITETE V ČASU
TRANSHUMANIZMA**

Doktorska disertacija

Ljubljana, 2026

PODIPLOMSKA ŠOLA ZRC SAZU

Valerija Peterlin Zabret

Mentorica: prof. dr. Marina Gržinić Mauhler

Somentorica: doc. dr. Nina Cvar

**OBOGATENA RESNIČNOST:
APROPRIACIJA PROSTORA IN IDENTITETE V ČASU
TRANSHUMANIZMA**

Doktorska disertacija

Ljubljana, 2026

POVZETEK

Doktorska disertacija *Obogatena resničnost: apropiacija prostora in identitete v času transhumanizma* izhaja iz teze, da tehnologije obogatene resničnosti (AR) ne predstavljajo zgolj tehničnega sistema razširjenja zaznave, temveč globok epistemološki in politični premik v načinu, kako so prostor, subjektivnost in oblast organizirani v sodobnosti. Disertacija razvija interdisciplinarni teoretski okvir na presečišču kritične teorije, posthumanizma, medijskih študij in vizualne epistemologije ter se opira na dela Foucaulta, Althusserja, Lyotarda, Harawayeve, Braidottijeve in Hayleseve, pa tudi na analize Marine Gržinić o virtualizaciji in digitalnih tehnologijah v postsocialističnem kontekstu. Raziskava se strukturira okoli treh prepletenih linij. Prva je teoretska in kritično obravnava pojme transhumanizma in posthumanizma ter ključne konceptualne relacije: človek / individuum / subjekt, naravno / umetno, aparati / sistemi / tehnologija in resničnost / obogatena resničnost / umetna inteligenca. Druga linija izhaja iz medijskih in tehnoloških študij ter analizira, kako AR sooblikuje sodobne oblike subjektivnosti, zaznave prostora in politične imaginacije. Tretja linija izhaja iz teze, da razvoja sodobnih tehnologij ni mogoče ločiti od vojaško-varnostnega aparata, saj imajo tehnologije obogatene resničnosti izvor v vojaških sistemih zaznave, orientacije in nadzora.

Disertacija pokaže, da AR deluje kot ideološko-tehnološki dispozitiv, ki ne dopolnjuje prostora, temveč ga aktivno prestrukturira, pri čemer določa pogoje vidnosti, relevantnosti in orientacije. V vojaškem kontekstu je ta logika še posebej izrazita: sistemi obogatene resničnosti sodelujejo pri produkciji razlikovanja med zaščitenimi in izpostavljenimi telesi, kar razkriva biopolitične in nekropolitične razsežnosti tehnologije. Zaključna teza disertacije je, da apropiacija prostora v času obogatene resničnosti pomeni apropiacijo pogojev zaznave, identitete in politične imaginacije. AR preoblikuje prostor v podatkovno polje, subjekt v operativno enoto in identiteto v algoritmično profilirano entiteto. To ni konec človeka, temveč transformacija humanističnega modela subjekta v postčloveško konfiguracijo, ki zahteva nove etične in politične kategorije.

Ključne besede: obogatena resničnost, transhumanizem, posthumanizem, apropiacija prostora in identitete, biopolitika, vojaški aparat, umetna inteligenca, vizualna epistemologija, kritična teorija institucij.

ABSTRACT

The doctoral dissertation *Augmented Reality: Appropriation of Space and Identity in the Age of Transhumanism* argues that augmented reality (AR) technologies do not merely extend human perception, but constitute a profound epistemological and political shift in the way space, subjectivity, and power are organized in contemporary society. The dissertation develops an interdisciplinary theoretical framework at the intersection of critical theory, posthumanism, media studies, and visual epistemology, drawing on the works of Foucault, Althusser, Lyotard, Haraway, Braidotti, and Hayles, as well as on Marina Gržinić's analyses of virtualization and digital technologies in the post-socialist context. The research is structured around three intertwined lines of inquiry. The first is theoretical, critically examining the concepts of transhumanism and posthumanism through key conceptual relations: human/individual/subject, natural/artificial, apparatuses/systems/technology, and reality/augmented reality/artificial intelligence. The second line analyzes how AR co-constitutes contemporary forms of subjectivity, spatial perception, and political imagination. The third line proceeds from the thesis that the development of contemporary technologies cannot be separated from the military-security apparatus, as AR technologies originate in military systems of perception, orientation, and control.

The dissertation demonstrates that AR functions as an ideological-technological dispositif that does not supplement space, but actively restructures it, determining the conditions of visibility, relevance, and orientation. In the military context, this logic is particularly pronounced: AR systems participate in producing distinctions between protected and exposed bodies, revealing the biopolitical and necropolitical dimensions of technology. The concluding thesis holds that the appropriation of space in the age of augmented reality entails the appropriation of the conditions of perception, identity, and political imagination. AR transforms space into a data field, the subject into an operational unit, and identity into an algorithmically profiled entity. This is not the end of the human, but a transformation of the humanist model of the subject into a posthuman configuration that demands new ethical and political categories.

Keywords: augmented reality, transhumanism, posthumanism, appropriation of space and identity, biopolitics, military apparatus, artificial intelligence, visual epistemology, critical theory of institutions.